

VLIV VYBRANÝCH FAKTORŮ NA DOPRAVNÍ SYSTÉM

INFLUENCE OF CHOICE FACTORS ON TRANSPORT SYSTEM

Rudolf Kampf, Eva Zákorová¹

Anotace: Článek se zabývá vlivem vybraných činností na dopravní systém a vlivem dopravního systému na některé vybrané oblasti (životní prostředí, bezpečnost, logistické služby, veřejnoprávní oblast a podobně). Článek je publikován v rámci řešení úlohy GAČR "Výzkum tvorby hodnoty pro uživatele dopravy".

Klíčová slova: Dopravní systém, doprava

Summary: This article deals with influence of choice activities on transport system and influence of choice system on other areas (environment, safety, logistic services, statutory sphere etc.). This article is published within solving of GAČR "Research of formation of value for transport users).

Key words: Transport system, Transport

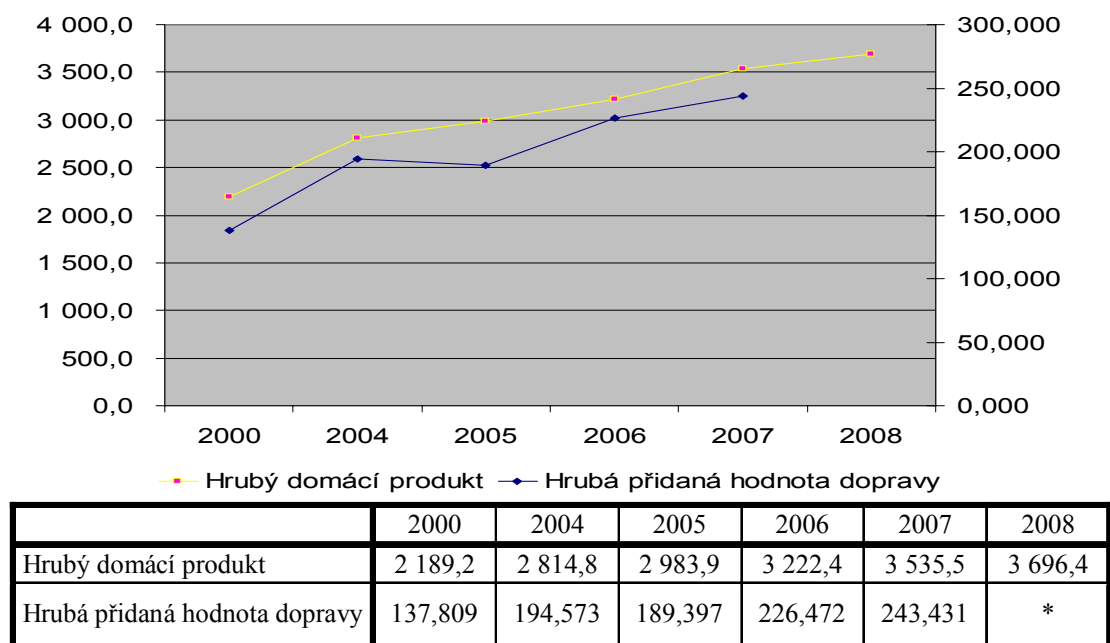
1. ÚVOD

Doprava a její úroveň jsou odvozeny od úrovně hospodářství společnosti. Doprava umožňuje přístup ke všem aktivitám provozovaným v rámci společnosti a je jejím aktivním a vitálním prvkem. Výše dopravní poptávky je závislá na stupni koncentrace ekonomické a sociální činnosti. S vyšší hodnotou koncentrace činností roste i potřeba po dopravě (poptávka po dopravě). Naopak úroveň dopravy je klíčovým determinantem vývoje hospodářství.

2. FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ VÝVOJ DOPRAVNÍHO SYSTÉMU

V České republice je vývoj hrubé přidané hodnoty v odvětví dopravy v posledních letech „totožný“ s vývojem HDP (viz obrázek 1). Dá se konstatovat, že poptávka po dopravě je odvozená od celkové poptávky v hospodářství.

¹ doc. Ing. Rudolf Kampf, Ph.D., Univerzita Pardubice, Dopravní fakulta Jana Pernera, Katedra dopravního managementu, marketingu a logistiky, Studentská 95, 532 10 Pardubice, E-mail: kampf@upce.cz
Ing. Eva Zákorová, Ph.D., Univerzita Pardubice, Dopravní fakulta Jana Pernera, Katedra dopravního managementu, marketingu a logistiky, Studentská 95, 532 10 Pardubice, E-mail: eva.zakorova@upce.cz

Zdroj: MDČR

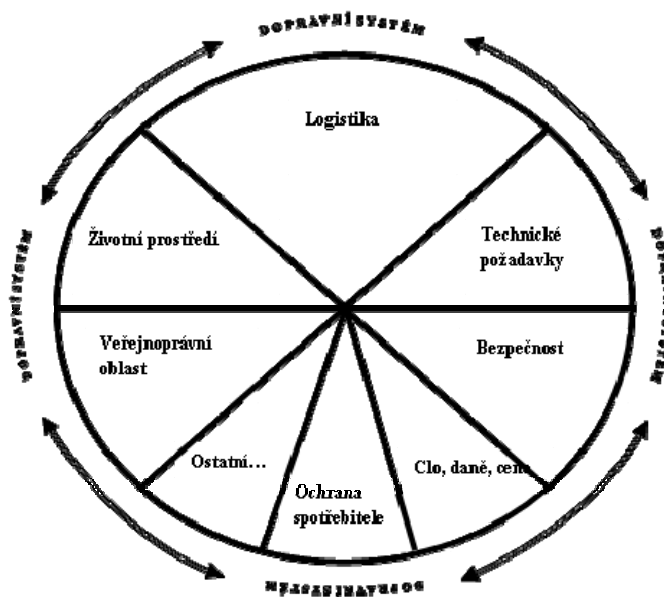
Obr. 1 - Hrubý domácí produkt a hrubá přidaná hodnota dopravy celkem [mld. Kč]

Faktory ovlivňující dopravní systém:

- ekonomické aktivity,
- vliv životního prostředí - v interakci dopravy s životním prostředím mohou vzniknout externality,
- přístupnost a mobilita,
- sociální faktory,
- spotřeba paliv a energií.

Z uvedeného výčtu je patrné, že dopravní systém v různém rozsahu ovlivňuje a je zpětně ovlivňován mnohými sférami. Tak např. výstupem přepravy je přemístění zboží a osob. Tato služba (její provozování) musí splňovat bezpečnostní, technické a další požadavky stanovené různými standardy a její provozování by mělo mít minimální dopady na životní prostředí.

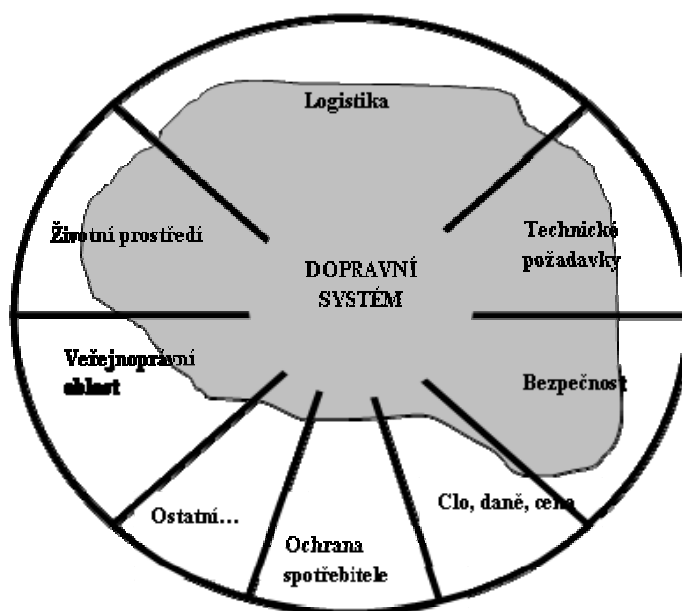
Dopravní systém, z globálního pohledu, se všemi svými součástmi (infrastruktura, přeprava, logistika apod.) musí respektovat příslušné zákony, jako například zákon o silniční dopravě. Jednotlivé součásti dopravního systému musí být zajišťovány při respektování zákonů o cenách, dani z přidané hodnoty apod [3, 5].

Zdroj: KLABUSAYOVÁ, 2005

Obr. 2 - Vliv vybraných činností na dopravní systém

Na druhou stranu také dopravní systém více či méně ovlivňuje zmiňované sféry. Například u automobilů je velkým problémem jejich likvidace čímž dopravní systém zpětně ovlivňuje životní prostředí apod.

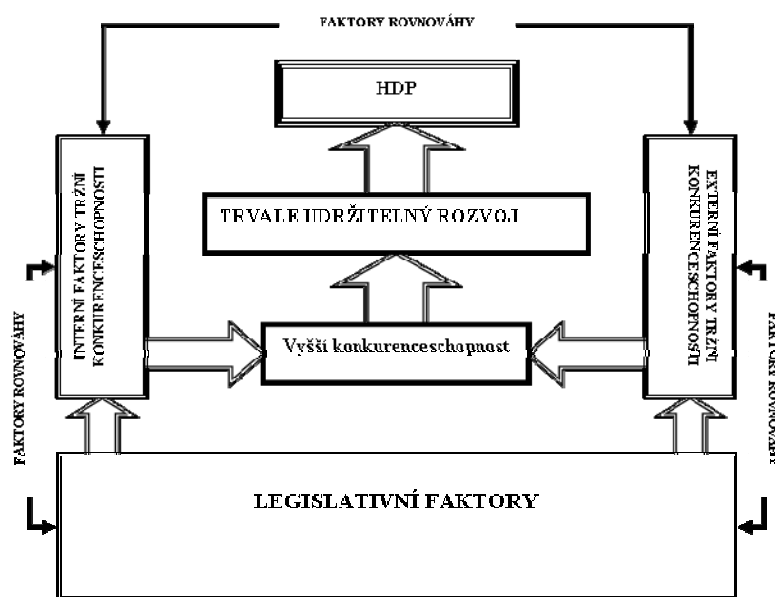

Zdroj: KLABUSAYOVÁ, 2005

Obr. 3 - Vliv dopravního systému na některé vybrané oblasti

Mnoho zákonů České republiky tvoří mimo jiné také základní aspekty „dopravního“ legislativního rámce ve vazbě na některé významné a vybrané oblasti, mezi něž především patří [3, 5]:

- životní prostředí,
- technické požadavky,
- bezpečnost,
- logistické služby,
- clo a daně,
- veřejnoprávní oblast,
- ochrana spotřebitele,
- cena,
- a podobně.

Zdroj: Lejsková, 2007

3. KVALITA DOPRAVNÍCH SLUŽEB

Kvalita dopravních služeb představuje soubor vlastností, které jsou potřebné pro splnění opodstatněných požadavků uživatele dopravy. Základním měřítkem kvality je sám uživatel. Rozhoduje, který dopravní obor využije, kterého dopravce, jaký dopravní prostředek atd., a to na základě míry naplnění jeho potřeb ze strany dopravce. Požadavky na kvalitu se také mohou měnit např. s rostoucí úrovní obyvatelstva apod.

Do evropské normy EN 13816 Přepravní služby – veřejná přeprava osob jsou kritéria kvality definována takto [3, 5]:

- dostupnost – rozsah z hlediska geografického, časového, frekvence dopravní služby a dopravního prostředku,
- přístupnost – přístup k systému veřejné dopravy, včetně propojení s dalšími dopravními obory,

- informace – zahrnuje dostupnost informací o systému veřejné dopravy, které mají pomoci při plánování a realizaci přeprav,
- časové aspekty dopravy,
- péče o zákazníka, včetně přizpůsobení jeho individuálním požadavkům
- komfort,
- pohodlnost dopravy,
- bezpečnost,
- ekologie.

4. ZÁVĚR

V poslední době vykazuje podíl veřejné dopravy na celkovém objemu přeprav v ČR spíše klesající trend ve prospěch individuální dopravy. Řešení se nabízí obecně pouze zlepšením funkce dopravního systému, zvýšením kvality veřejné dopravy a respektováním individuálních požadavků uživatele.

Pro pozitivní budoucí vývoj dopravního systému a dopravních služeb v osobní dopravě bude do budoucna nutné integrovat ovlivňující dopravní i nedopravní faktory (politické, ekologické – trvale udržitelný rozvoj).

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] KLABUSAYOVÁ, N. Legislativní rámec České republiky a jeho dopad na logistiku. In Logisticko distribuční systémy. Technická univerzita vo Zvolene. Zvolen 2005. ISBN 80-228-1446-6. FOTR, J., DĚDINA, J., HRŮZOVÁ, H. *Manažerské rozhodování*. Praha: Ekopress, 2000. 231 s. ISBN 80-86119-20-3.
- [2] LEJSKOVÁ, P. Teorie dopravních systémů. Výzkumná zpráva, Univerzita Pardubice, Dopravní fakulta Jana Pernera, 2007.
- [3] Ministerstvo dopravy České republiky. Dopravní politika 2005-2013 [online]. Dostupné <http://www.mdcz.cz/cs/Strategie/Dopravni_politika/>.
- [4] Ministerstvo dopravy České republiky. Statistická ročenka 2007 [online]. Dostupné <<http://www.cdv.cz/rocenka2007/>>.
- [5] Ministerstvo dopravy České republiky. Strategie podpory dopravní obsluhy území [online]. Dostupné z: <<http://www.kraj-lbc.cz/public/doprava/prezentace07/pdfs/6.pdf>>.

Článek je publikován v rámci řešení úlohy GAČR 103/09/1158 "Výzkum tvorby hodnoty pro uživatele dopravy".

Recenzenti: doc. Ing. Jozef Strišš, CSc.
Žilinská univerzita v Žilině, FRI, Katedra manažerských teorií
Ing. Jaroslav Matuška, Ph.D.
Univerzita Pardubice, DFJP, Katedra technologie a řízení dopravy